

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

...*Iliada* powstała bez pomocy pisma i była przekazywana wyłącznie drogą ustną przez przynajmniej kilka pokoleń.

Pogląd taki wysuwano już i dawniej, ale bezspornie udowodnił go dopiero wielki uczonej amerykański, Milman Parry. Jego odkrycia uchodzą obecnie za punkt zwrotny w badaniach nad kwestią homerycką. Co prawda, kiedy Parry ogłosił w roku 1928 swoją pierwszą obszerną pracę na ten temat (po francusku), nie od razu spotkał się z większym zainteresowaniem. (...) Ogólny wynik odkryć Parry'ego można by najprościej i najkrócej tak ująć:

Język starogreckiej epiki to ogromna skarbnica gotowych, tradycyjnych formułek, fraz i epitetów. Aojdos posługuje się nimi tak samo, jak późniejszy (i dzisiejszy) poeta poszczególnymi słowami: podaje je w coraz to innych zestawieniach. To odciąża uwagę pieśniarza w sposób znakomity. Kiedy staje on przed swymi słuchaczami, może skupić myśl tylko na samym przedmiocie opowieści, jako że w pamięci ma już gotowy zasób określeń dla wszelkich sytuacji i opisów. Co równie ważne: aojdos zestawia owe formułki i przydomki nie całkowicie dowolnie, lecz według praw pewnego mechanizmu, który w każdym momencie podsuwa wyrażenie najodpowiedniejsze dla miary wierszowej. Aojdos jest więc wirtuozem poezji ustnej. Tę umiejętność zdobywa się w ciągu długich lat szkolenia. Podobnie jak bywało wówczas w innych zawodach, tak samo i w tym sztuce przekazywano z pokolenia na pokolenie, często w tej samej rodzinie.

Stwierdzenia te od jednego zamachu usuwają też stare nieporozumienia związane z terminem „epika ludowa”. Oczywiście, jeśli uznać za „ludowe” coś, co jest całkowicie samorzutne i pozbawione szkolnej tradycji, twórczość aojdosów nie jest ludowa, bo jawi się jako wykwit starej, a nawet wyrafinowanej kultury umysłowej. Z drugiej wszakże strony ci wirtuozi słowa to ludzie prości, pochodzący z niskich, czasem i najniższych warstw społecznych. To prawda, że śpiewają oni na dworach bogatych panów, a bohaterami ich opowieści są królowie i książęta. Jednakże utwory te są całkowicie zrozumiałe dla wszystkich słuchaczy, którzy w długie wieczory jesienne i zimowe zbierają się przy ognisku megaronu, czyli głównej izby w każdym zamożnym domu. Bo i jakież były wówczas różnice w poziomie wykształcenia pomiędzy księciem a pasterzem? Dlatego nazywanie tej epiki „dworską” jest równie bezzasadne, jak i prawnienie o jej „ludowości”.

Aleksander Krawczuk, *Wojna trojańska*. Wiedza Powszechna, Warszawa 1969, s. 34-35.

1. Badania nad kwestią homerycką dotyczyły:

- a) genezy „Iliady” i „Odysei”
- b) twórczości aojdosów
- c) gramatyki łacińskiej
- d) budowy wiersza w utworach Homera

2. Milman Parry udowodnił, że „Iliada” powstała jako utwór:

- a) zapisany w języku greckim
- b) stworzony przez aojdosa
- c) przekazywany z pokolenia na pokolenie
- d) całkowicie oryginalny

3. Starogreckiego pieśniarza cechowała:

- a) niezależność artystyczna
- b) doskonała pamięć
- c) wierność wobec tradycji
- d) pracowitość

4. Autor uważa, że sztuka aojdosów nie jest wyłącznie ludowa, gdyż:

- a) czerpie ze „szkolnej” tradycji
- b) jest adresowana do szerokiego kręgu odbiorców
- c) wynika z dorobku intelektualnego społeczeństwa
- d) jej bohaterami są królowie i książęta

5. Autor zaprzecza, jakoby epika starogrecka miała charakter jedynie dworski, gdyż:

- a) tworzyli ją artyści ludowi
- b) była dostępna dla wszystkich słuchaczy
- c) korzystała z gotowych fraz i formułek
- d) opiewała czyny bohaterów

6. Aojdos był „wirtuozem poezji ustnej”, tzn. że:

- a) nie korzystał z pisma
- b) umiejętnie dobierał zapamiętane frazy
- c) dostosowywał słowa do miary wiersza
- d) grał na różnych instrumentach

LITERATURA

7. Zbyszko z Bogdańca otrzymał rycerski pas w nagrodę za:

- a) ocalenie księżnej Danuty Mazowieckiej
- b) zwycięstwo w pojedynku
- c) uratowanie posta krzyżackiego
- d) odwagę i szlachetność

Zygfryd de Löwe okrutnie okaleczył Juranda, ponieważ:

- a) pragnął pomsty
- b) taki był plan Danvelda
- c) chciał zapobiec oskarżeniom o porwanie Danusi
- d) stracił wiarę w Boga

9. Język „Krzyżaków” odwołuje się w zakresie słownictwa i składni do:

- a) średniowiecznej polszczyzny
- b) gwary góralskiej
- c) gwary kaszubskiej
- d) łaciny

10. Miłość Tristana i Izoldy przetrwała mimo:

- a) poślubienia przez Tristana innej kobiety
- b) knowań baronów
- c) podejrzeń króla Marka
- d) uwięzienia Izoldy w więzy

11. „Dzieje Tristana i Izoldy” to bretoński romans, którego źródła tkwią w kulturze:

- a) celtyckiej
- b) antycznej
- c) dworskiej
- d) chrześcijańskiej

12. Utwór Cervantesa pt. „Don Kichote” jest:

- a) obrazem społeczeństwa hiszpańskiego
- b) satyrą na romanse rycerskie
- c) apoteozą rycerskości
- d) baśnią o zwycięstwie dobra nad złem

13. Donkiszoteria to:

- a) halucynacje chorego człowieka
- b) samotna walka w słusznej sprawie
- c) walka z siłami natury
- d) walka o ideały, skazana na klęskę

14. Postacią z mitologii greckiej, która konkuruje z bogiem (boginią) o sławę, jest:

- a) Syzyf
- b) Arachne
- c) Patrokles
- d) Marsjas

15. Faeton marzył o tym, by:

- a) powozić słonecznym rydwanem
- b) unieść się na skrzydłach do słońca
- c) udowodnić kolegom swe boskie pochodzenie
- d) wykraść promień słońca

16. Hades zgodził się oddać Orfeuszowi Eurydykę, gdyż:

- a) prosiła go o to Persefona
- b) oczarowała go jego muzyką
- c) takie było żądanie Dzeusa
- d) otrzymał za nią zapłatę

17. Nowy Testament zawiera ewangelię:

- a) św. Mateusza
- b) św. Marka
- c) św. Łukasza
- d) św. Jana

18. W przypowieści o miłosiernym Samarytaninie czytamy, że:

- a) podróżny został napadnięty przez zbójców
- b) starszy syn nie wzruszył się losami brata
- c) Samarytanin nie pomógł rannemu
- d) Lewita nie podał ręki umierającemu

NAUKA O JĘZYKU

19. Prawidłowo jest zastosowana interpunkcja w zdaniu:

- a) Interesuje mnie i sport, i turystyka.
- b) Przyjedzie jutro albo przyśle list.
- c) Zjadł obiad ale nadal był głodny.
- d) Poszedł do kina mimo, że nie miał ochoty.

20. Zdaniem podrzędnie złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania jest wypowiedzenie:

- a) Czytając lektury, robię notatki.
- b) Gdy czytasz, rób notatki.
- c) Wyszedł z domu, trzasnąwszy drzwiami.
- d) Skrzypiące drzwi bardzo go denerwowały.

21. Nieprawidłowo jest zbudowane zdanie:

- a) Słyszac to, ogarnęło ją zdenerwowanie.
- b) Zmartwił się, przeczytawszy list od kolegi.
- c) Zebrawszy rzeczy, jeden ołówek upadł pod biurko.
- d) Wyszedłszy na ganek, owiał go lekki wiatr.

22. Prawidłowo jest dobrana para: wyraz podstawowy - wyraz pochodny:

- a) liczyć - liczba
- b) pan - pani
- c) bieg - biegać
- d) księga - książeczka

23. Prawidłowo oddzielono podstawę słowotwórczą od formantu w wyrazie:

- a) zwycięż-ca
- b) dzbanusz-ek
- c) pieka-rz
- d) pajęcz-yna

24. Odczasownikową nazwą miejsca jest wyraz:

- a) pokój
- b) łazienka
- c) sypialnia
- d) jezdnia

25. Mową niezależną jest wypowiedzenie:

- a) Chodźcie tu zaraz!
- b) Zapytał, czy mogę mu pomóc.
- c) Powiedział: „Nie mam z tym nic wspólnego”.
- d) - Nie martw się - mama uspokajała dziecko.

26. Zdaniem podrzędnie złożonym podmiotowym jest wypowiedzenie:

- a) Zdarza się, że ktoś odmawia pomocy.
- b) Zrozumiał, że nie ma racji.
- c) Okazało się, że wszyscy wyjechali.
- d) Przyszedł ten, kto miał jakiś pomysł.

27. Zdaniem podrzędnie złożonym orzecznikowym jest wypowiedzenie:

- a) Nikt nie wiedział, co się stało.
- b) Piesek był taki, że każdy chciał go przygarnąć.
- c) Gdy zaszło słońce, poszliśmy do domu.
- d) Plecaki były tam, gdzie je pozostawiono.

28. Wypowiedzenie *Mama martwiła się, że nie zdąży do pracy.* - jest zdaniem podrzędnie złożonym:

- a) orzecznikowym
- b) dopełnieniowym
- c) okolicznikowym
- d) podmiotowym

29. Bez błędów ortograficznych napisano zdanie:

- a) Zawisło nade mną niebezpieczeństwo.
- b) Zewsząd dochodziły różne dźwięki.
- c) W ogóle o tym nie myślał.
- d) Wyszedł z poza krzaków.

30. Ubezdźwięcznienie międzywyrazowe nastąpiło w grupie wyrazów:

- a) stóg siana
- b) list od taty
- c) kompot porzeczkowy
- d) wynik egzaminu